

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 24

Indhold

- **AKTUELT I MARKEN**
- Afsluttende svampesprøjtning i hestebønner
- Goldfodsyge i vinterhvede
- Septoria/Brunplet i vårbyg
- Forbud mod køb og anvendelse af en række planteværnsmidler
- Aflugning af flyvehavre
- Efterafgrøder, art og sortsvalg
- **REGLER OG TILSKUD**
- Obligatorisk krav til efterafgrøder
- Høringsbreve efter satellitkontrol

AKTUELT I MARKEN

Afsluttende svampesprøjtning i hestebønner

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Det er ved at være tid for en afsluttende svampesprøjtning i hestebønner. Der er set svampeangreb på et moderat niveau og er der behov så er det nu der skal laves en sidste bekæmpelse. Læs mere i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 16.**

Goldfodsyge i vinterhvede

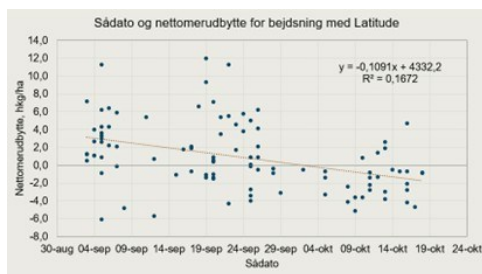
Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Goldfodsyge er en betydelig risiko på lette jordtyper, især når sådatoen er tidlig, og efteråret og foråret er milde. Svampen, der forårsager Goldfodsyge, trives ved højere temperaturer, hvilket fremmer dens vækst. Det betyder, at tidlig såning og gunstige vejrforhold kan øge risikoen for angreb.

Det er vigtigt at bemærke, at kraftige angreb i ét år ikke nødvendigvis betyder, at der vil være kraftige angreb det følgende år. Vejrforholdene spiller en stor rolle, og selv en lille smitte i jorden kan føre til kraftige angreb, hvis forholdene er gunstige for svampen. Omvendt kan en større smitte i jorden ikke nødvendigvis føre til kraftige angreb, hvis forholdene er ugunstige for svampen.

Din egen erfaring med hyppigheden og omfanget af Goldfodsyge i vinterhvedemarken med forfrugt korn er også meget vigtig, når behovet for at anvende bejdsset udsæd vurderes.

Bejdsningen foretages i Tyskland, da Latitude ikke er godkendt i Danmark. Merprisen er ca. 180-240 kr. pr. hkg.

Figur 1 Opnåede nettomerudbytter for Latitude bejdsning ved forskellige såtider i 47 Landsforsøg i 2000 til 2003. I 26 af forsøgene er effekten af bejdsning ved 3 forskellige såtider belyst, så der er i alt 99 observationer. Forfrugten har været korn og i de fleste forsøg vinterhvede. Hver prik repræsenterer et forsøg.

Septoria/Brunplet i vårbyg

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

I år er der set en del angreb af brunplet i vårbyg, den samme svamp som også ses i vinterhvede. Der er ingen bekæmpelsesmuligheder på nuværende tidspunkt, men denne oplysning er mere til orientering om hvad symptomet er. Se billede 1.

Billede 1 Brunplet i vårbyg. De nummererede, rombformede brune pletter med gul rand er brunplet. Foto: Birgit Vestergård, SAGRO

Forbud mod køb og anvendelse af en række planteværnsmidler

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Som mange sikkert har hørt i medierne, er der nu indført forbud mod køb af en række planteværnsmidler – med virkning inden for 2 til 6 måneder. Derudover vil det blive forbudt at anvende disse midler inden for 6 til 15 måneder.

Især kartoffelproduktionen bliver ramt, men også mange andre afgrøder får reduceret mulighederne for bekæmpelse af ukrudt og svampesygdomme mm.

Vi opfordrer derfor til forsigtighed ved indkøb til lager – ikke kun af de midler, vi allerede ved bliver udfaset, men generelt, indtil vi har et klarere billede af, hvilke midler der fortsat vil være tilladt over flere sæsoner.

Vi må forvente at vi bliver nødsaget til at anvende nye tiltag, det vi også kender som IPM. Sunde sorter, sædskifte, mekanisk ukrudtsbekæmpelse m.fl.

Vi vil forsøge at komme med en liste efter sommerferien, når der er fuldt overblik. På figur 2 ses en liste over det vi ved nu.

Produkt	Aktivstof	Salgsforbud	Anvendelsesforbud
Propulse, PRO-Tector	Fluopyram	31.12.2025	30.09.2026
Shirlan Ultra, Banjo 500 SC, Zignal 500 SC, Vendetta, Kunshi, Vamos	Fluazinam	31.12.2025	30.09.2026
Revyona	Mefentrifluconazol	31.08.2025	31.12.2025
Othello OD	Diflufenican	31.08.2025	31.12.2025
Quartz ES, Saracen Delta Max, Diflanil 500 SC, JURA, Purelo	Diflufenican	31.08.2025	31.12.2025
Lenvyor	Mefentrifluconazol	31.08.2025	31.12.2025
Ohayo, Dalimo, Winby, Frownside	Fluazinam	31.08.2025	31.12.2025
Hinode, LFS Flonicamid,	Flonicamid	31.08.2025	31.12.2025

Figur 2 Oversigt over produkter og aktivstoffer, der forbydes på baggrund af dannelse af TFA (Kilde SEGES)

Aflugning af flyvehavre

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Det er nu flyvehavren skal afluges. Vi kan kun opfordre til at få flyvehavren fjernet, ikke mindst fordi det er lovpligtigt. Vi kan anvende planteværn mod flyvehavre, men det er en nødløsning. Vi kan risikere, at vi en dag står uden midler, der har effekt mod flyvehavre.

Gå en tur i marken og tag en plastiksæk med. Husk at få roden med op, flyvehavre kan let nå at sende sideskud op.

Billede 2 Stor koloni af flyvehavre. Foto: Henrik Otto Clement, SAGRO

Efterafgrøder, art og sortsvalg

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Efterafgrøder er et vigtigt redskab i den moderne planteproduktion. Efterafgrøder opsamler og sikre værdifulde næringsstoffer, modvirker erosion ved kraftig nedbør, udvikler samt støtter jordstrukturen, konkurrerer mod ukrudt og bidrager til en højere diversitet i agerlandet.

Såning af efterafgrøder før høst, medfører urørt stub i en lang periode med god effekt på frøhenfald af ukrudt, herunder græs. Det kan derfor være et af flere værktøjer til at nedbringe frøpuljen i jorden.

Vi ser i år frem til en forholdsvis tidlig høst, hvilket forhåbentlig giver mulighed for at lave en rettidig og god etablering af efterafgrøderne. Det skulle gerne give nogle flotte og veludviklede efterafgrøder inden vinter, der får optaget de tilgængelige næringsstoffer så de ikke tabes, samt bidrage positivt til jordstrukturen og næste års udbytte.

Da det sandsynligvis bliver muligt at kunne etablere efterafgrøder efter høst rettidig, inden 20 august, bør du satse på denne metode, da det er den mest sikre metode for etablering. Men hav en plan B klar. I marker hvor høsten og evt. halmbjergning med stor sandsynlig bliver senere end d. 20. august, kan du med fordel få efterafgrøderne spredt inden høst.

I marker, hvor halmen skal bjerges, skal du dog være varsom med at sprede efterafgrøderne meget tidligt, da 10-15 cm høje planter skades mere af aktiviteter, som kørsel, halmrivning og halmbjergning, end planter der først er ved at spire.

Såning før høst

Såning af efterafgrøder før høst er ikke uden udfordringer, men gør du dig umage, lykkes det ofte rigtig godt.

Du skal naturligvis råde over en maskine, der kan udføre opgaven tilfredsstillende. De fleste liftmonterede gødningsspredere, kan ved korrekt indstilling sprede efterafgrøder op til 24 m, ved større spreddebredde kræves ekstra omhyggelighed. Nogle spredere skal påmonteres specialudstyr for at sprede de små frø. Kontakt producenten hvis du er i tvivl. Der er også gode erfaringer med el-spredere monteret på en bom. De kan dog kun sprede 10-12 meter, så afstanden mellem sprederne må ikke være større.

Der findes også enkelte gødningsspredere med bom, her fordeles frøene meget nøjagtigt i fuld bredde. Den mest sikre metode er bomspreder, der via af slanger, blæser frøene ud i fuld bredde. Husk i den forbindelse at vurdere tidligere års erfaringer. Metoder der lykkedes godt, kan anvendes igen. Metoder der ikke lykkedes tilfredsstillende, skal justeres inden du prøver igen.

Smalle hjul på traktoren er også en god ide, så mindskes køreskaden i afgrøden. Vi anbefaler normalt kun spredning af efterafgrøder før høst i vårbyg og hvede. Rug, der ofte er noget højere, vil udfordre spredningen med almindelige gødningsspredere, her vil en bomspreder være et bedre valg til opgaven.

Efterafgrøderne skal være spredbar i hele arbejdsbredden. Olieræddike, Strukturator/Radise Deep-till, vårbyg og rug, kan erfaringsvis, i stille vejr, spredes i op til 36 meter med en gødningsspreder (husk at spredning over 24 m er svært). En lille el-spreder med en tallerken kan oftest kun sprede op til 12 meter. Olieræddike er erfaringsmæssigt bedst til at spire på tør jord. Vikke kan også anvendes, hvis man vil have kvælstoffikserende efterafgrøder. Fabriksindstillingerne gælder sjældent for netop den TKV dine frø har, eller din blanding har, så husk en spredetest – den kan godt laves nu, så er sprederen fintunet, når der skal køres.

Det er en fordel at sprede lige før eller lige efter nedbør, da fremspiringen forbedres, når jorden er fugtig. Det mest optimale tidspunkt er 10-14 dage før forventet høst. Du skal være opmærksom på snegle i marken. Der er ikke meget føde i bunden af en moden kornafgrøde, og i fugtig og varmt vejr kan mange snegle ødelægge efterafgrøden. Det anbefales, at der spredes sneglegift forebyggende i udsatte pletter og yderomgange lige efter etablering og at angrebsgraden af snegle følges dagligt, som var det i en nysået rapsmark. Efterafgrøder, der er spist af snegle, samler ingen næringsstoffer op, og kan ikke godkendes ved kontrol.

SAGROs anbefalede artsvalg til spredning før høst er 12-15 kg olieræddike, Strukturator/Radise Deep-till, gerne blandet med 50 kg vårbyg/rug/havre. Der anvendes højere udsædsmængde, da fremspiringen er lavere ved såning før høst.

Såning efter høst

De fleste har gode erfaringer med at så efterafgrøder efter høst - med såmaskine, stubharve eller lign. Metoden er sikker og slår sjældent fejl, hvis man er omhyggelig og sikrer en god placering af frøene i fugtig jord. Snegle kan også give problemer ved denne etableringsmetode og langs markkanter hvor sneglene ofte vandrer ind i markerne, kan anbefales at der spredes sneglegift i forbindelse med etableringen. Husk at sneglegift ikke virker, hvis pillerne nedmuldes i forbindelse med etableringen. Pillerne skal ligge ovenpå jorden.

Valg af efterafgrøder

SAGRO anbefaler blandinger af efterafgrøder for at sikre en effektiv og robust etablering. Blandinger giver større variation i vækst og funktion, hvilket øger chancen for succes.

- Brug sortsblandinger af olieræddiker eller kombinationer af olieræddiker og radiser for at få både hurtig vækst og øget frost tolerance
- Tidlige sorter blomstrer hurtigt og gavner insekter.
- Sene sorter og radiser forbliver vegetative og optager næringsstoffer langt ind i vinteren.
- Tilføj gerne korn eller honningurt – de har trevlerødder, som sammen med pælerødder fra ræddiker og radiser giver en mere stabil jordstruktur.
- Undgå at bruge gulsennep i sædskifter med raps, da gulsennep kan opformere kålbrok

Variation i arter og rodtyper styrker både jorden og planternes funktionsevne – en vigtig del af bæredygtig planteavl. Se billede 3.

Billede 3 Forskellige typer af rødder. Her vikke, blodkløver, Cikorie og olieræddike. Foto: Jens Kristensen, SAGRO.

Her i det vestjyske, hvor vinternedbøren altid overstiger jordens vandkapacitet, har vi god effekt af overvintrende efterafgrøder, da det holder bedre på næringsstofferne, end hvor efterafgrøder fryser væk tidligt på vinteren. Derfor er det en god ide at blande vinterfaste arter i efterafgrøderne. Vinterhvede og vinterbyg kan anvendes ved såning/spredning inden 1. august. Herefter er det kun rug, der kan bruges. Følgende arter kan benyttes som efterafgrøder: Korsblomstrede afgrøder, honningurt, almindelig rug, stauderug, hybridrug, vårbyg og havre, samt vinterhvede og vinterbyg, hvis de sås senest d. 1. august. I tabel 1 ses SAGROs forslag til efterafgrødeblandinger.

Tabel 1 Forslag til udsædsmængder i efterafgrødeblandinger. Udsædsmængderne er tilpasset etablering efter høst. Ved før høst etablering bør mængderne sættes 25 % op.

Art 1	Art 2	Art 1 kg/ha	Art 2 kg/ha
Olieræddike	Korn	8	50
Gul sennep	Korn	5	50
Honningurt	Korn	4	50
Olieræddike	Honningurt	8	3
Gul sennep	Honningurt	5	3
Olieræddike	Gul sennep	4	8
Korn	Korn	75	75

Udbedring af dårlig jordstruktur

Har du marker hvor jorden er blevet for kompakt, f.eks. hvis der er spor efter gyllenedfælder, eller andet tung trafik, kan det give dårlige vækstvilkår for afgrøderne, som det ses på billede 4

I sådanne tilfælde bør du udnytte muligheden for at grubbe disse områder i forbindelse med, eller lige efter etablering af efterafgrøder. Grubning virker bedst i tør jord, og efterafgrødernes rødder kan stabilisere jordstrukturen i løbet af efteråret, så den bedre kan tåle kørsel igen til næste forår. At vente med grubningen til tidligt forår, hvor jorden ofte er våd, er en dårlig løsning.

Billede 4 Strukturskader der giver dårlig vækst i vårbyg. (Foto Niels Holmgaard, SAGRO)

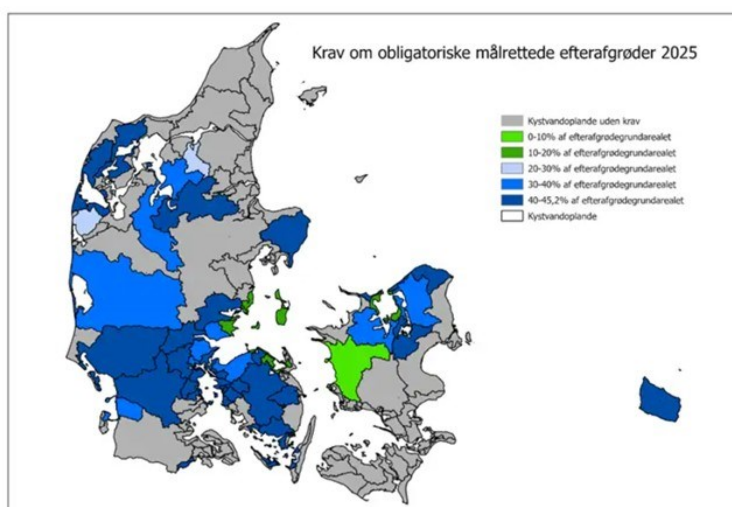
REGLER OG TILSKUD

Obligatorisk krav til efterafgrøder

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

De landmænd, der får et obligatorisk krav om målrettede efterafgrøder, vil snarest kunne se det i Tast-Selv. Der bliver ikke sendt besked direkte ud til dem, der er berørt af Obligatoriske efterafgrøder.

Du kan allerede nu gå ind i Tast-Selv og åbne gødnings- og efterafgrødeskemaet, vælge fanen efterafgrøder og opdatere det, hvorefter det vil fremgå, om der skal etableres efterafgrøder eller andre tiltag. På nedenstående figur 3, kan du se om du har jord i områder der får et krav om obligatoriske efterafgrøder.

Figur 3 Områder hvor der er krav om obligatoriske målrettede efterafgrøder. Kilde: Landbrugsstyrelsen.

Opfylder du ikke kravet, vil der komme et træk i N-kvoten i planperioden 2024-2025 for de manglende ha. efterafgrøde. 110 kg N/ha hvis du anvender 0-80 kg N/ha i husdyrgødning og 175 kg N/ha, hvis du anvender over 80 kg N/ha i husdyrgødning.

Kontakt din planterådgiver for at få den bedste løsning i din situation og husk på, at det er ferietid, så det kan være, du skal have hjælp af en anden planterådgiver.

Fristen for at indberette efterafgrøder er den 10. september.

Høringsbreve efter satellitkontrol

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Ligesom sidste år, vil der inden længe blive sendt høringsbreve ud til de landmænd, hvor satellitten har "set"

uoverensstemmelser mellem det ansøgte og de faktiske forhold. Der kunne f.eks. være en anden afgrøde efter omsåning.

Med Landbrugsreformen, som gælder for 2023-2027, er det et EU-krav, at medlemslande anvender satellitbaseret kontrol til alle arealstøtteordninger, hvor det er muligt. Landbrugsstyrelsen bruger derfor i 2025 satellitdata til den administrative kontrol af følgende forhold:

Kontrol af ansøgningsgrundlag:

- Korrekt anmeldelse af afgrøder
- Ikke-støtteberettiget arealanvendelse
- Permanente ikke-støtteberettigede arealer

Kontrol af støttebetingelser:

- Aktivitetskravet for grundbetaling
- Pløjning på marker ansøgt med ordninger omfattet pløjeforbud.

Udsendelse af høringer

Landbrugsstyrelsen udsender en høring til ansøger, hvis de har identificeret en overtrædelse i deres kontrol af ansøgningsgrundlag og støttebetingelser. Ved at reagere på høringsbrevet kan du undgå eller minimere nedsættelse af dit tilskud. Det skal ske senest ved den høringsfrist, som fremgår af høringsbrevet.

Generelt har du to følgende muligheder:

- Hvis du er enig i resultatet, kan du stadig nå at rette i dit fællesskema i Tast-selv, så de faktiske forhold stemmer overens med dit Fællesskema.
- Hvis du ikke er enig i resultatet fra den satellitbaserede kontrol, kan du indsende billeder med Landbrugsstyrelsens app og bemærkninger inden for den høringsfrist, som fremgår af høringsbrevet.

I begge tilfælde bør du kontakte din planterådgiver og afklare, hvem der gør hvad, ikke mindst for at få korrigeret så fællesskema og MarkOnline stemmer overens.

Husk at det er ferietid, så det kan være at du skal have hjælp af en anden planterådgiver. Der er typisk en svarfrist på to uger, så det er vigtigt at handle hurtigt.

Ønsker du selv at tage billeder med Landbrugsstyrelsens app, kan du finde vejledning og mere om Landbrugsstyrelsens app "jordbrugsfoto" på lbst.dk.

Jordbrugsfoto
Styrelsen For Grøn Ar...

Installer

Figur 4 Hent appen "jordbrugsfoto" til din mobiltelefon.